

VAS-ÉS-FEMMUNKÁS

FOAIA OFICIALĂ A UNIUNII BRESLELOR DE MUNCITORI METALURGIȘTI ȘI ELECTRICIENI DIN ROMANIA
A ROMÂNIAI VAS- ÉS VILLAMOSSÁGI MUNKÁSOK SZAKMAI SZERVEZETEI SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

TELEFON: 4-50-13

Apare la 1 ale fiecărei luni // Megjelenik minden hó elsején
Redactor responsabil: RUSU SIMION

Redacția și Administrația:
BUCUREȘTI VI, STRADA CAZĂRMEI No. 11

Május elseje

A földgolyó munkássága nyelvre és fajra való tekintet nélkül ünnepli május elsejét, mint a munka győzedelmének legfényesebb szimbólumát. Az elmúlt idők követelése, amelyeknek győzelemre juttatásáért annyi áldozat hozott, ma már konkrét valóságok. A társadalmi igazság eszméje gyökeret vert az agyokban. A gépek, a technika és a tudomány minden irányu fejlődése utat nyitottak az emberi és társadalmi igazságosság síkján. Május elseje győzött. A munka és a munkások eme szent napjának megünneplését nemhogy kétségbe vonnák, hanem ez az ünnep ma már a társadalmat képező emberiség fenkölt programját képezi. Május elseje megünnepléséhez milliós munkástömegek csatlakoznak, de csatlakoznak a hivatalos körök is és ezzel a munkásosztály iránti bizalomnak és megértésnek bizonyítékát szolgáltatják.

A románial munkásosztály lelki kielégülést érez e szent napon, mert ügye: május elseje megünneplésének joga elismertett. A kemény kitartás, az eszmében való hit és erős akarat nem voltak hiábavaló dolgok. A fenkölt cél érdekében kifejtett erők érlelik a gyümölcsöt és a jövőnk munkásnemzedék értékeln fogja majd az igazság és fejlődés érdekében kifejtett törekvéseket.

A súlyos idők, amelyeket nemcsak mi, hanem az egész emberiség átél, testvériségre, nemzeti és társadalmi összetartásra ösztökélnek. A nagy tömegek érdekében az ország magasabb szempontjainak szemelől tartásával az a legfőbb óhajunk, hogy a mostani május elseje a tömegek erőteljesebb összetartását és az öntudatraébredést mozditja előbbre. Ezen a módon le fogjuk győzni a muló nehézségeket és még erőteljesebben megalapozni a románial munkásosztály jövőjét. Ezekről a kérdésekről különben minden május elsején irtak és irtak. De különösen ebben az évben, a munkásosztály mélyrehatóbb tanuságot kell tegyen céljai felől, mely célok a szabadság, az igazság és a fejlődés kifejezői, de amelyek csak a béke útján valósulhatnak meg.

Az emberiség ma válaszuton van: a borzalmas háboru véres karmaival tépi a világ népeinek nagy részét. Arat a halál és csak pusztulás marad a véres öldöklés nyomán.

A munkásság legfőbb óhaja azonban a béke. Békét kíván a munkásság nemcsak azért, mert a háboru nyomán és miatt a legtöbbet szenved, hanem azért, mert az egyetemes béke megszervezése ideológiai meggyőződésének szellemében történelmi hivatást érez. Tudatában van a munkásság annak, hogy reményeit a háboru elsorvassza, megsemmisíti. Közvetlen érdekei és a fejlődésbe vetett reményei a munkásság akaratát, az emberiség javát szolgáló béke érdekében kifejtendő tevékenységre irányítják. Meggyőződésének tudatában a románial munkásság is a béke hive. Azonban eltekintve a más évektől, nem elég az, hogy rendithetetlen békeakarat és békevágyság kinyilatkoztassa, hanem figyelmét a világ eseményei felé fordítva, az ország határaitra kell gondoljon, mert az ország határai minden állampolgár számára szent közösséget jelentenek.

Megértve az idők jelen parancsoló szavát, a munkásság ezen május elsején is a béke mellett foglal állást, de ugyanakkor férfias határozottsággal fejezi ki azt, hogy az ország határai fölött ébren fog őrködni, életével és

vérevel szükség esetén megvédi a határokat mindazok ellen, akik nemzeti önállóságunk és szabadságunk ellen akarnának törni. Fegyverek, ágyuk, harciszekerek, erődítmények, tengeralattjárók, repülőgépek, bombák, mindezek nem egyebek, mint élettelen anyagok. Csak a nép ama döntése, hogy adott esetben ezeket szolgálataiba állítsa, csak ez a döntés adhat bennük életerőt. Ezen a május elsején, amikor a tavasz friss napsugara életre kelt lényeket és dolgokat, amikor újraébred a természet, a románial munkásosztály békeakaratának ad kifejezést, de kifejezést ad érzelmi összetartásának bármilyen kívülről történő veszélyei szemben, amely az ország egysé-

Nem volt még elég?!

*Halkuljon el az ellentét közöttünk,
Testvér testvérenek nyujts on most kezét.
S gyujts on mécesét a leült nagy időknek
Békésen a hálás emlékezet.
Emlékezzünk a régi harcosokra,
Kik eszmetüzben fertak össze még;
S kérdezzük meg már végre önmagunkat,
A szenvedésből nem volt még elég?*

*Szerte a földnek tenger milliója,
Görnyed még ma is rabiga alatt,
Pedig ott ég dacosan minden szemben,
Feszülő karban az egyakarát!
Tombol a mélyben a lefojtott láva,
Kinyilni készül minden tüzvörág,
S az örök béke új bölcsöje mellett,
Ágyutalpon vajudik a világ.*

*Vas és acél mind rombolásra készen
A pusztulást ki állithatja meg?
Nem volt hasonló szörnyűség a földön,
Mint a mostan készülő fergeteg!
De van menekvés mégis a számunkra,
Világmegváltó lesz a mi karunk:
Ha nem dul köztünk átkos megnemértés,
És mi, dolgozók egyet akarunk!*

*Ha ráébredünk szunnyadó erőnkre,
Nem lesznek vértől párolgó mezők.
Letörlünk minden könnyet a világon,
S elsimitjük a gondverte redőt.
Testvéreim, fonjatok egybe végre
Minden kemény, kerges munkáskezet;
Hogy egybeforva találjon az óra
S le ne késsük, mikor érkezett!*

Kruppa Rezső

gének megbontását célozná. A történelmi pillanatban a termelőeszközöket és szerszámokat otthagysa a munkáskez, hogy fegyverrel megvívja hazájának élethalál harcát.

*

Eszmei gondolatának más sorrendjében a románial munkásság megállapítást tehet e

május elsején, hogy az utóbbi év megvalósításainak mérlege kielégítő.

Az új alapzatok egészséges ösvényén, a társadalmi téren történő megvalósulások nagyobb fejlődést mutatnak, mint a multban. Mert a tartalom nélküli formák helyébe őszintébb, az idők követelményei szellemének megfelelőbb formákat létesítettek. Ennek megfelelően a munkásság megújított szakmai szervezetei erős iramu fejlődésnek indultak. A munkásság mindjobban kezdi felfogni az összetartás értékét és erejét, ezért meg nem szünő és mind nagyobb számban tömörül a szakmai szervezetek keretébe. Ebből a tényből adódik aztán az az örvendetes helyzet, hogy a szakmai szervezetek ereje is növekedőben van, ami könnyen megállapítható abból is, hogy a még tegnap lebecsült és megszegett szociális törvénykezés rendelkezéseit kezdik alkalmazni és tiszteletben tartani. Új szellem tört utat magának, a törvények és jogok tiszteletbentartásának szelleme. E célok eléréséért a munkásság mindenütt évtizedek óta harcolt és harcol ma is. Állíthatjuk tehát, hogy ez az új szellem a munkásosztály jövőjének kifejlődésére jelentős fontossággal bír.

Elmultak azok az idők, amikor a románial munkásság sorsát illetően bármilyen jogos és szerény követelés helyett az önkény és egyoldalúság uralkodott. A szociális törvénykezés már nem üres szóbeszéd, hanem mind nagyobb területen nyer gyakorlati alkalmazást, amelyet sóvárogva vártak a munkásság százezres tömegei. A munkástörvények tiszteletbentartását követelték mindig a dolgozók, mert nem kívánnak egyebet, mint igazságot. És el kell ismerjük, hogy ez az igazság mind nagyobb tért hódít azok lelkiismeretében, akikre a felelősség hárul. Bizonyos, hogy sok tennivaló van még hátra. Nem szabad megfedekezni arról, hogy az említett új szellem csak nagyon rövid idő óta nyer alkalmazást. Így még nem is volt idő az összes alakulások véghezvitelére. Egyébként az sem túl üdvös, ha a politikai, gazdasági és társadalmi megvalósulások gyors iramban mennek végbe, mert a gyorsaság elhamarkodást szül és ami pedig elhamarkodott dolog, az nem lehet tartós. Éppen ettől kell óvakodjanak azok, akik az új államrendszer épületének alapzatát tették le, mert mindenekelőtt a rendszernek tartósnak kell lenni.

Ezért a románial munkásságnak meg kell értenie, hogy követeléseit — bármilyen jogosak is — fokozatosan válthatja valóra. Annál is inkább fennáll ma ez a szabály, amikor rendkívüli időket élünk és nem lehet a körülményeket erőszakolni.

Ezért ezen a május elsején a munkásság megújítja bizalmát munkásvezetői és államkormányzói iránt, mert meggyőződése, hogy mindkét fél a munkássors jobbrafordulására törekszik.

Ebben az értelemben a munkásosztály bizalommal néz a jövő elé.

A munkás kultúra

A jelenlegi társadalom kebelében a munkásosztály pontosan meghatározott társadalmi réteget képez és pontosan el is van különítve azon társadalmi rétegektől, amelyek sokat adnak arra, hogy őket valahogy más természetű társadalmi rétegeknek tekintsék. A szervezethez által támogatott küzdelmeire, valamint saját öntudatára való tekintettel, amelyre küzdelmes és nehéz harcaiban támaszkodik, a munkásság nemcsak a természetben foglal el jelentős szerepet, hanem mint alkotó és haladó tényező is számbavehető fontos elem. Nem elszigetelt jelenség az a hit vagy meggyőződés, hogy az emberi társadalomnak megújítását vagy megszervezését tőle várják, attól a világtól, amely névtelenül dolgozik a tevékenykedés minden területén, ettől a mellőzött, figyelembe nem vett világtól, amely szervezettségénél, összetartásánál és számbeli fölényénél fogva, de egyben értékénél és szellemi képességénél fogva, önmaga képes erre a nagy műre.

A munkásság különböző tevékenységének formái közül a szakmai szervezet a legalkalmasabb és legképesebb szervezeti forma arra, hogy a munkásosztály minden irányú tevékenysége saját emelkedésének alapjai felé igazodjék, céljainak mélyen emberi és ideális magasabbrendűségén keresztül, valamint egy új kultúra megteremtésének lehetőségein át.

Igen, egy új, átfogóbb és emberibb kultúra és civilizáció, amely felszabadítva a nagy munkástömegeket a sötétségből és nyomorból, felemelje őket oda, ahova kell és arra a helyre, amit megérdemelnek. Vezesse őket összes képességeinek szabad kifejlődéséhez, amelyeket mint emberek, mint emberi lények teljesítenek és részesüljenek mindazon anyagi és szellemi javakban, amelyeket a közös törekvés hozott létre.

Nietzsche nagyon őszinte megjegyzést tett, mondván: a tudomány a hatalmi akarat legkonkrétabb formája. Az emberi társadalmak történetében is rendszeresen a vezető osztályok uralkodó főszerepét képezte, akik helyzetük megszilárdítására kellőképp fel tudták használni, mindaddig, míg egy számosabb, tevékenyebb társadalmi osztály érvényre nem juttatta jogait és az előbbinek részese és folytatója legyen, de ugyanolyan önző és kizárólagos jelleget öltön, mint amilyen elődje volt.

A polgári osztály például, amely véres küzdelmet vívott az arisztokráciával addig, míg uralkodó pozícióját meg nem szilárdította, a legragyogóbb kulturát teremtette meg. Azonban mielőtt csorbult az érzett előjogaiban, ugyancsak elnyomóvá vált.

Sok ideig távol tartották a munkásosztályt bármilyen kulturális és civilizációs tevékenységtől; nemcsak a polgári kultúrától, amely természeténél fogva idegenszerű, de minden más társadalmi és politikai feltételektől és körülményektől. Ez a tény arra bírta a munkásosztályt, hogy a létért való küzdelemben, az emberibb megélhetésért ugyszólván egyedül küzdjön.

Az ipari kapitalizmus létesítésétől kezdődően a munkásosztályra nehezedő gazdasági és politikai nyomás oly erős volt, hogy a leg súlyosabb kizsákmányolás és elnyomás elleni harc évek hosszú során át lekötötte minden idejét, minden figyelmét és minden energiáját.

Csak a világháború utáni időszakban láthatott hozzá a munkásosztály ahhoz, hogy figyelmét és elfoglaltságát a kultur- és szellemi problémái felé terelje, mind következménye annak, hogy a politikai jogok és a munkaidő megrövidítésének birtokába jutott. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni a Nemzetközi Munkaügyi Hivatal szerepét sem ebből a kérdésből. E szervezet működéséből kifolyólag sok munkáskövetelés valósult meg és a munkásosztály tevékenysége felfelé törekvéseinek céljait illetően, csak ezen az uton központosulhatott egyetlen tervben. Most már aktuálisabbá vált a munkáskultúra kérdése is minden összetettségében.

A politikai események egész sorozata még aktuálisabbá tették a munkáskultúra kérdését és ez a tény meggyorsította különböző megnyilvánulásának szervezési formáit.

Egyike a legkiemelkedőbb személyiség, aki Jean Guéhenno után ezzel a kérdéssel tüze-

tesen foglalkozott, kétségtelenül Marcel Martinet volt, anélkül, hogy figyelemre nem méltatnók Henry Poulaille harcost és író. Poulaille szerkesztésében megjelenő „Proletáriátus” című folyóiratban Martinet sugallatos cikkében írja:

A proletáriátus és kultúra közötti viszony problémája nem mai keletű, de aktuálisabb mint bármikor és égetően sürgős. A kérdés felöleli az ember és az összes emberek végzetét, akik ha szét is vannak tiporva, nem törődnek bele sorsukba, hanem tiltakoznak a nyomor és lealacsonyodás ellen. Ez a kérdés érdekli az összes embereket, a kiváltságosokat, akiknek kiváltságai veszélyben van, de érdekli a kitagadottakat, akik az emberi örökölés jogát nem fogják elfelejteni. A tömegek szenvedhetnek igazságtalanságot, a kiváltságosok nyerhetnek ennek nyomán; de úgy az egyesek, mint a mások nem szenvedhetnek és nem nyerhetnek csak ki nem békült lelkiismeret árán.

Elégedetlenek úgy egyik mint másik és minden keresi az egészséges új társadalom alapjait, az igazság rendszerén alapuló társadalmat. Homályosan mindenki kiünteti azt,

hogy egy ily társadalom létezése előtt felmerül a proletáriátus és kultúra kettős problémája.

Es tovább vizsgálva ezen problémákat, a gondolkodó felteszi magának a kérdést: mi a kultúra, miért van a proletáriátusnak erre szüksége és mennyiben befolyásolja a jövő emberi civilizációját. Aztán hozzáfűzi: Végeredményben a kultúra nem-e egy kiváltság, amelyet a proletártömegeken kívül a többi osztály birtokol; egy elkényeztetett és talán kimerült kiváltság azok számára, akik ennek előnyét élvezik, de egyben ördögi megvesztegetéssel járó kiváltság a proletárok számára, akik ennek tapintását kísérelik meg, de amelynek nem volna más erénye, mint amikor a faragatlan ember lábát égetnék, mint ahogy a régi mesékben a nagy darab arany a hajnali órákban izzó parázsra változik a hirtelen kezeskezébe kezébe, aki lelkét eladta az ördögnek. Miután Guéhennoval együtt éles kritika tárgyává teszi a polgári kultúrát, amely kezdetben ténylegesen nagy és erős volt, Martinet így folytatja:

A proletárkultúra, mint bármely más kultúra, nem egyéb mint oktatás.

Oktatás, de elsősorban és különösen figyelem és nevelés, széleskörű, mély és megállapodott nevelés, legigazibb, legemberibb nevelés, amelyet létrehozhat valaha.

A nyolcórás munkaidő

A nyolcórás munkaidő a munkásosztály törekvéseinek egyik igen fontos célja. A nyolcórás munkaidő a nap huszonnégy órájának három részre való osztása elvén alapul, olyképen, hogy az ember naponta nyolc órát dolgozzék, nyolc órát aludjék és nyolc órát szórakozzék. A nyolcórás munkaidő lényege az, hogy a napnak ilyen fölosztásával korlátok közé szorítsák a dolgozók szellemi és izomerejének kihasználása. Noha a szervezett munkásság indította meg az érte való harcot, jelentőségét már régen felismerték mások is, így Thomas Morus 1516-ban az „Utópia” című híres munkájában fölosztja a napot, amelynek huszonnégy órájából csak hat órát kíván munkára fordítani, mert „ez a rövid munkaidő több mint elég arra, hogy mindenhol olyan fölösleget termeljenek, amennyit az élet szükségletei vagy kellemességei megkívánnak”. A következő évszázadok során több tudós és író hasonló szellemben irtak a munkaidő kérdéséről, valamennyien a nyolcórás munkaidőt az igazság, a méltányosság, az ember szellemi és testi épségének érdekében tartották kívánatosnak, de szociális jelentőségét is kihangsúlyozták, mert a rövidebb munkaidő a gazdagság tulságos nagy egyenlőtlenségét is korlátozza.

A nyolcórás munkaidőért való harc erőteljesebben 1847-ben indult meg Ausztráliában, majd áterjedt ez a mozgalom Angliára és Amerikára. A munkásmozgalom nagy előharcosai írásaikban már ebben az időben a munkásság sürgős feladatának jelentették ki, hogy olyan államotörvényt követeljen, „amely végre világossá teszi, hogy mikor végződik az az idő, amelyet a munkás elad és mikor kezdődik az az idő, amely az övé”.

Es bár nem lehet azt állítani, hogy a nyolcórás munkaidő a vagyoni egyenlőtlenség megoldója, e kérdésnek mégis nagy a szociális

jelentősége. A hosszú munkaidő növeli a munkanélküliek számát és a munkanélkülieket a tőke bérlenyomásra használja fel, miáltal csökken a munkás vásárlóképessége, ami kihatással van az egész társadalom gazdasági életének megbénítására. A hosszú munkaidő nem jelentett a múltban és nem jelent ma sem több keresetet. Különösen nem jelent ma a tudomány és technika ilyen magasfokú kifejlődése idején, mint amelyben ma élünk. A mai fejlett technikai vívmányok mellett óriási módon lehet fokozni a termelést és természetes tényként lehet ebből következtetni, hogy több termelés több keresetet is kell jelentsen. A több kereset pedig az általános jólét emeléséhez kell vezessen.

A rövidebb munkaidő fontosságának felismerése indította az 1889-ben Párisban megtartott nemzetközi munkáskongresszust, hogy egyhanguan a nyolcórás munkaidő mellett nyilatkozzék. Ettől az időtől kezdve indult meg általánosságban a világ minden táján a nyolcórás munkaidőért való küzdelem.

Az elmúlt világháborút befejező békeszerződések pontjai között a „Munka” című fejezet hangoztatja a nyolcórás munkaidő törvényesítését. A Nemzetközi Munkaügyi Hivatal Washingtonban megtartott első értekezletén ennek az érdekében egyezmény is jött létre, azonban az európai államok kormányai huzták-halasztották a nyolcórás munkaidő beiktatását. Ma azonban már minden civilizált állam kormánya magáévá tette, elismerte a kérdés nagy fontosságát és törvénybe iktatta a nyolcórás munkaidőt. Nálunk Romániában az 1928-ban hozott törvény mondja ki a nyolcórás munkaidő kötelező bevezetését.

Hosszu évtizedekre volt szükség, amíg az államférfiak és a társadalom minden rétege felismerték ennek a kérdésnek gazdasági és szociális jelentőségét. Hogy a munkástömegeket nemcsak mint termelőket, hanem mint fogyasztókat is tekintetbe kell venni. Nagyobb munkabérek mellett a rövid, még a nyolcóránál is rövidebb munkaidőt fontos előfeltételnek kell tekinteni, azért, hogy a munkás fogyasztóképes legyen és föl tudja szívni a nagymértékben piacra dobott ipari és mezőgazdasági termékeket.

Tagadhatatlan tényként lehet leszögezni, hogy a rövidebb munkaidő mellett mennyivel nagyobb és jobb a munkás termelőképesége és ezáltal nagyobb a munkáltató üzemeinek a jövedelmezősége.

Végeredményben a munkásosztálynak nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy bár törvény rendelkezik a nyolcórás munkaidőről, annak betartásáról és a szabad idő hasznos és célszerű kihasználásáról a maga érdekében első sorban saját maga kell gondoskodjék, saját maga kell hogy annak óre és védelmezője legyen.

Proli Pista mondja

*Édesanyám szeme, ha megpihen rajtam,
Kicsordul a könnye, hulldogál patakban,
Édesanyám könnye, mint a parázs éget,
Egyre csak azt sirja,
Mire nevelgetlek kicsi fiam téged?*

*Édesapám szeme, amikor rám lobban,
Piros lesz az orcám, szívem is megdobban,
Kérges tenyerével fölemeli állam,
Mosolyogva mondja,
Legyél kicsi fiam különb ember nálam.*

Zsoltos István

Csap Károly

Meghalt Csap Károly szaktársunk Clujon, Szövetségünk legrégebbi tagja.

Csap Károly 1870-ben született Brűnnben; már 10 éves korában teljes árvaságra jutott, rokonai nevelték tovább. A lakatosmesterséget Budapesten tanulta.

Budapest 1902-ben lépett be a vas- és fémmunkások szakszerveletébe, majd 1903-ban automatikusan tagja lett a Magyarországi Vas- és Fémmunkások Szövetségének. 1921-ben Romániában telepedett le és ettől az időtől a mi Szövetségünknek volt kitarító és tántoríthatatlan tagja. Csap Károly szaktársunk 38 éven keresztül megszakítás nélkül volt szervezett munkás.

Ime egy ember, aki bár nem volt fővezér, — mint ahogy a munkásmozgalmában nincsenek parancsoló fővezérek, — de aki önmagával és munkástársaival szemben példaadó kötelességteljesítésben mindig az első között volt. Ifjúságától 70 éves koráig, amíg elragadta közülünk a könyörtelen halál, kivette részét abból a szervező és építő szakszervezeti munkából, amely a munkásosztály jobb sorsáért való küzdelmet megállás nélkül előre vitte. Egyénisége összeforrt a

munkásmozgalmal, soha egyetlen pillanatra sem tántorodott el sem jóban, sem rosszban a munkásszervezkedés céljától.

Élete nem volt nyugodalmas és gondtalan könnyű élet, halála napjáig kalapáccsal a kezében dolgozott, termelt a társadalomnak. A munka harcmezéje, a munkássors, a munkabér és munkafeltételek megjavításáért folytatott küzdelemben sok nehéz napot élt át. De élete göröngyös útjain sohasem vett erőt rajta a csüggedés, önbizalma, reménye, kitarító vasakarata a legnehezebb napokban sem hagyta el. Jelszava a régi vasas jelszó volt: „Vasas, ne hagyd magad!”

Amikor e sorokat írjuk, önkéntelenül is eszünkbe öllik, hány munkás van, aki 38 év leforgása, sőt ennél sokkal rövidebb idő alatt hányszor kimarad, majd újra iralkozik a munkásérdekéért küzdő szakmai szervezetbe. Csap Károly nem az az ember volt. Ő példaképe volt az igazi szervezett munkásnak. Ezzel a példás rendíthetlenségével viotta ki munkástársai becsülését és tisztelét, amellyel halála napjáig körülvették.

Temetése március 23-án volt. Utolsó útjára a kolozsvári szaktársak kísérték el. A sírnál Bruder szaktárs bucsuztatja el a vasmunkásság nevében.

Emlékét a vasmunkásság méltóképpen fogja megőrizni.

Schiel Testvérek Gépgyár Rt. Braşov ezévi rendes közgyűlését április 25-én tartja meg. A vállalat 1939 évi mérlegét 33 millió lej részvénytőke és 8.688.682 lej tartalékok mellett 1.793.287 lej tiszta nyereséggel zárta. Mult évi bruttó nyeresége 6.955.714 lei volt. A mérlegben az ingatlanok és gyári berendezések 66.419.088 lei amortizációs alap áll.

A belföldi cséplőgéppalotmány

A földművelési minisztérium statisztikai adatai szerint az országban 18.966 cséplőgép van, amelyek közül 5358 motoros, 2997 traktoros, 8669 lokomobilos, 85 villanymotoros, 91 hidraulikus, 1070 állatmeghajtású, 670 pedig kézi hajtású.

Bérmozgalmak

Az ország minden részében — tekintettel az életkörülmények drágulására — a munkások kénytelenek fizetésemelési igényeket támasztani a munkaadókkal szemben, hogy az életlehetőségük színvonalát biztosíthassák.

Timişoara

A temesvári városi vízmű, csatornázási, közlekedési és egészségügyi alkalmazottak 35%-os fizetésemelés iránti kéréssel fordultak a városi tanácshoz. A városi tanács a beadványra kijelentette, hogy szabályrendeletet készít, amelynek útján rendezést nyerne az összes kérdések. Egyben pedig lehetőséget ad, hogy a breaszlák megtehessek észrevételeiket a szabályrendelet elkészítése alkalmával. Két hónap telt el a tett kijelentés óta, de azóta sem történt semmi e tekintetben. Ezek után nem maradt más út, mint a munkaügyi felügyelő közbelépését kérni.

„Dura“-üzem Timişoara. A „Dura“-üzem igazgatósága és a munkások között kollektív-szerződés jött létre 6 hónapi időtartamra, január 1-től kezdődőleg. A szerződés szerint a munkások 8–15%-os fizetésemelésben részesültek. Megállapodást tartalmaz a kollektív-szerződés a munkaidőről, a túlórákban végzett munka díjazásáról, a pihenőszabadságról és más hasonló kérdések is rendezést nyertek a szerződéskötés alkalmával.

A „Neptun“-fürdő (Timişoara) munkásai fizetésemelési kéréssel fordultak az igazgatósághoz, amit az visszautasított. Minthogy az ilyen természetű üzemek a kötelező döntőbíró hatáskörébe tartoznak, így a bérkonfliktus ügyében a döntőbíró fog határozatot hozni.

A Temesvári Sörgyár munkásai memorandumot nyújtottak be az igazgatósághoz a munkafeltételek rendezése érdekében és egyben fizetésük felemeléséért. A felek a munkafeltételek tekintetében megállapodtak, a fizetésekre vonatkozólag azonban nem juthattak egyezsége, tekintettel, hogy az üzem csak 7–15%-ot ajánlott fel, amit a munkások nem fogadtak el. A tárgyalások tovább folynak.

Uioara

Még lapunk mult számában beszámoltunk, hogy Uioarán a „Solvay“-művek és a munkások között új kollektív szerződés kötött.

Egy hónap eltelté után, vizsály tört ki a szerződés körül, mert a cég nem volt hajlandó az árfelvételezés szerint mutatózó fizetésemelést megadni. A munkásság a Munkaügyi Felügyelőség közbelépését volt kénytelen igénybe venni, miután az ügy elintézését nyert és a munkások 9%-os béremelést kaptak.

Câmpia-Turzii

A „Sodronyipar“ és munkásai közötti kollektív szerződés 1940 február 1-én járt le. A szerződést a munkások nevében a mureşartományi szakmai szervezet mondta fel.

A felek között löbbrendbeli hosszas tárgyalások voltak, melyek bár sok nehézség árán, de végre mégis eredményre vezettek. Március 26-án a szerződést egy évi időtartamra kötötték meg, a munkások 4%-os fizetésemelést kaptak.

A szerződés biztosítja a piaci árfelvételezés szerint a fizetések szabályozását, továbbá rendezzi az akkordmunka árakat.

Vlahiţa (Odorheiu-megye)

A vlahiţai (szentkeresztbányai) vasgyári üzem igazgatósága és a munkások közötti kollektív szerződés tárgyalás április hó 18-án volt, Popescu vezérfelügyelő vezetése mellett. Szövetségünk részéről Serbu titkár szaktárs vett részt a tárgyaláson.

A tárgyalás megegyezéssel végződött. A munkások 18%-os fizetésemelésben részesültek. A munkafeltételek tekintetében szintén megegyezés jött létre a felek között. A szerződés szerint az igazgatóság elismerte a munkáskiküldött-rendszert, továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy élelmiszereket kedvezményes áron szolgáltat ki a munkáscsaládok részére.

A szerződés 1940 május 1-ével lép életbe és érvényes 6 havi időtartamra.

A szerződéskötéssel kapcsolatosan megállapítható, hogy a 18%-os fizetésemelés nagyon kevés, tekintettel az életkörülmények drágaságára. Azonban, ha a munkások a szervezeti élet kiépítését továbbra is szemelött tartják és összetartanak, minden bizonnyal el fogják érni életlehetőségük fokozott javulását és egy jobb jövő fog részükre kibontakozni.

Kohokocszgyárat állít fel a Petroşani

A hazai vasipar szükséges kohokocsz beszerzése külföldön nagy nehézségekbe ütközik. A vashivatal (Oficiul Metalurgic) egyik legutóbb tartott ülésén foglalkozott a kohokocsz importjának és belföldi termelésének kérdésével. Az ülésen Al. Seibulescu mérnök, a nemzetgazdasági minisztérium iparfejlesztési igazgatója, részletes adatokat terjesztett elő a hazai vasiparnak szükséges kohokocszmennyiségéről. Constantin Orghidan mérnök, a Romániai Vas- és Bányaiiparosok Szövetségének elnöke, azokat a nehézségeket vázolta, amelyek a kohokocsz behozatalánál mutatkoznak. Széleskörű vita alakult ki a kohokocsz belföldi gyártási lehetőségeiről. Ez alkalommal a Petroşani S. A. R. szénbányavállalat bejelentette, hogy kísérleti üzemet állítottak fel annak megállapítása érdekében, hogy milyen méretű üzemre van szükség, hogy a kohokocsz belföldön kitermelhető legyen belföldi, erre alkalmas szénből. A kísérleti üzemben elért eredmények alapján építi fel a kohokocszgyárat a Petroşani, azonban ez az üzem csak másfél év múlva kezdheti meg működését.

„Munka és Jókedv“-kirándulások a délkeleti országokba. A „Munka és Jókedv“-intézmény tevékenységével kapcsolatban, a munkaügyi minisztérium egy körlevelet küldött a munkakamarák vezetőségeihez, amelyben felhívja figyelmüket, hogy a munkások szabadidejének hasznos felhasználására irányuló akciókat (előadások, szórakozások, sport, kirándulások, stb.) csak a munkások, a magánfiszviselők és a kisiparosok szakmai szervezeteivel karöltve szervezhetik meg, mivel a szakmai szervezetekről szóló törvény szerint, csak ezek képviselhetik a nevezett kategóriákat. Ugyanabban a körlevélben a minisztérium bejelenti, hogy jelenleg egy jugoszláviai, bulgáriai, görögországi és törökországi kirándulás tervével foglalkozik, amelynek az ismeretszerzésen kívül az a célja, hogy a kölcsönös megismerés révén baráti és szívélyes kapcsolatok létesüljenek ezen országok dolgozó rétegei között. A munkaügyi minisztérium ezenkívül egy olaszországi kirándulás tervével is foglalkozik. A munkakamarák felszólították, hogy az említett külföldi kirándulások sikere érdekében ez év tavaszán tekintsenek el minden más tervbevett kirándulás rendezésétől.

Verőfényben

Mosollyal, szent derűvel szólt a föld:

— Nem ismerek rád, jó fiam.

Talán a hosszú tél megártott

s jársz csüggedőn, mint annyian?

Szánom, akik a zuzmarától félnek,

hiszen most újra vége lett a télnek

és itt a május.

— Feküdtem én is dermedten, sokáig,

zugó szelekben sirt a rengeteg,

de tudtam, újra felcsókol a Nap

és im, megint virágot lengetek.

Bár volt a tél kemény, konok:

maholnap rá sem gondolok,

mert itt a május.

— Láttál hajót ünnepnap reggelén

zászlók díszében öltözötten,

mikor viharból biztos rébe tért?

Nincsen különbség közte és közöttem.

Tavasz a rév... büszkén kiöltözöm

s keblem zöld selymén dus virágzón.

... Duzzadt barázda, rügyben élő élel

te vagy hittem a multban és jövőben!

Valóban újra rámlehel a Nap

s lefejtí rólam szőrscuhám és az övem...

Szellő duzzasztja, járja ingemet,

ió így nyújtózní, hogyha integet

felém a május.

Gyagyovszky Emi.

Gyűlések

Vulcan

A vulcani vasmunkáscsoport március 17-én tartotta évi közgyűlését Fancsali szaktárs elnöke alatt. A szövetség és a szakmai szervezet részéről Bíró szaktárs vett részt a közgyűlésen.

A csoport évi működéséről szóló jelentést vita követte. A vezetőség válasza után a közgyűlés a jelentést tudomásul vette és az új vezetőség választása napirendi pontjára tért át. A választás eredménye a következő: Elnök Fancsali Ferdinánd, alelnök Kibédi L. Géza, titkárok Novac Ioan, Berindea Nicolae, pénztárosok Péter Grigor, Rauscher Rudolf, vezetőségi tag Lengyel Ádám, vezetőségi póttagok Lőrincz János, Moldovan Dániel, Oprea Petru, ellenőrzőbizottsági tagok Csegezi Mihály, Rozsnyai Sándor, Boncsina Imre, ellenőrzőbizottsági póttagok Péter Kelemen, Fromondi Adalbert, könyvtárosok Tekus Mihály, Pál Ödön, Jamninszki Ferenc.

Cluj

A Someș-tartományi Vas és Villamossági Munkások Szakmai Szervezete március 3-án tartotta évi közgyűlését Clujon, az otthonuk dísztermében.

A közgyűlést Stan Vasile elnök szaktárs nyitotta meg. A vezetőség jelentését Lenghel és Pálffy titkár szaktársak terjesztették elő. Részletesen ismertették egy a cluji szakmai szervezet, valamint a vidéki helyi-csoportok helyzetét. A jelentés szerint a cluji üzemekben dolgozó szaktársak átlag 20-25%-os fizetésemelést értek el a jelentés évében. Ugyancsak jelentékeny taglétszámemelkedésről számol be a vezetőség.

A pénztári jelentést Polifka szaktárs tette meg. A közgyűlés az előterjesztett jelentéseket egyhangulag tudomásul vette és a vezetőségnek a felmentvényt megadta.

Korelnöknek Krausz József szaktársat választotta meg a közgyűlés, majd az új vezetőség választására tért át. Az új vezetőség tagjai: Stan Vasile, Pálffy Tibor, Gárbovean Gheorghe, Bruder Ferenc, Lenghel Samuel, Polifka József, David Nicodim, Nagy Sándor, Selistean Ioan, Demeter Adalbert, Lenart Nicolae, Mosuț Constantin, Oradea és Bondic Petre Baia Mare, a szakmai szervezet igazgatótanácsának tagjai; Meșter Nicolae, László Domokos, Lemnean Ioan, Bereczki Károly és Bobariu Simon az igazgatótanács póttagjai; Pop Vasile, Klein Alfréd és Farkas Otto könyvelő ellenőrzőbizottsági tagok.

Timișoara

A Timiș-tartományi szakmai szervezetünk március hó 31-én Temesváron tartotta első rendes évi közgyűlését.

A közgyűlést Mustețiu József elnök szaktárs nyitja meg, aki üdvözi a megjelenteket és egyben megállapítja a közgyűlés határozatképességét. A közgyűlésen a következő helyi-csoportok vannak képviselve: Aninoasa 2 kiküldöttel, Arad 1, Bocșa-Montană 2, Bocșa-Română 1, Criseni 1, Hunedoara 2, Lonea 2, Lupeni 2, Ferdinand 1, Petrila 2, Petroșani 3, Reșița 6, Temesvár 2 és Vulcan 2 küldöttel. A szövetség részéről Bărnau Péter elnök és Rusu Simon titkár szaktársak jelentek meg.

Az elnök szaktárs indítványára a közgyűlés hódoló táviratot küldött Öfelsége II. Károly királynak, továbbá Ralea munkügyi miniszter és dr. Marta tartományi királyi helytartó uraknak.

Az elnök ezután kegyeletes szavakkal emlékszik meg az év folyamán elhalt tagokról. A közgyűlés tagjai felállva hallgatják az elnök szaktárs szavait.

Bărnau Péter szenátor a parlamenti csoport nevében mond üdvözlőbeszédet és Rusu képviselő a szövetség titkársága nevében üdvözi a közgyűlést.

Gárbovean titkár szaktárs a szakmai szervezet alakuló közgyűlése jegyzőkönyvét olvasta fel, amit a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vett.

Mustețiu elnök a vezetőség évi jelentését terjeszti elő. Többek felszólalása után a közgyűlés egyhangulag elfogadja az évi jelentést. A közgyűlés utasítja a vezetőséget, hogy a lehetőség határain belül minél előbb alakítson új helyi-csoportokat Caransebeș, Criștior, Cugir, Lugoj és Oravița helyiségekben. A közgyűlés tudomásul veszi a titkárság bejelentését, mely szerint Bocșa-Montanán helyi-csoport létesült a múlt év folyamán. A temesvári szakmai szervezet tagjai nevében Drăghiciu G. üdvözi a közgyűlést és köszönetét fejezi ki a temesvári munkásság nevében a szakmai szervezet által nyújtott támogatásért.

Az indítványok letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

Ocna-Mureșului (Uioara)

Az uioarai helyi-csoport március 10-én tartotta évi közgyűlését.

A gyűlést Dobra szaktárs nyitotta meg és egyben részletes beszámolót tartott a csoport működéséről. A pénztári helyzetről Cămpianu szaktárs tett jelentést.

A jelentések tudomásul vétele után Gárbovean szaktárs tartott általános ismertető előadást a munkásság gazdasági helyzetéről.

Az új vezetőség választása során a következő szaktársak választáltak meg: elnök: Dobra Nicolae; alelnök: Klímen Máté; titkárok: Metea Atanasie és Twerdek József; pénztáros: Wagner Traugott; másodpénztáros: Androne Gheorghe; vezetőségi tagok: Marsalkó Sándor, Cămpianu Dániel és Florea Teofil; vezetőségi póttagok: Barlabás János, Vajda János, Keresztesi Gyula; Szabó Sándor, Mureșan Sándor és Papp Ferenc felügyelőbizottsági tagok; Senislav Aurel ellenőrzőbizottsági póttag.

Sibiu

A Mureș-tartományi vas- és villamossági munkások szakmai szervezete március hó 31-én tartotta évi közgyűlését. A közgyűlésen a következő vasmunkás-

csoportok voltak képviselve: Sibiu, Ocna-Sibiului, Tâlmăciu, Mediaș, Dicioșanmartin és Târgu-Mureș.

Lindner Dezső elnök szaktárs üdvözi a megjelent küldötteket, továbbá Atanasie Gherman munkügyi inspektort és Serbu szaktársat, a szövetség képviselőjét.

A Breasla működéséről szóló jelentésből kitűnik, hogy általában jelentékeny fejlődést értek el az év folyamán. Több helyi-csoportnál megkétszereződött a taglétszám. A bérmozgalom terén is mutatkoztak eredmények. Dicioșanmartinban, Gyéresen, Ocna-Mureșuliban kollektívszerződéseket kötöttek. Vláhița és Medgyesen a kollektívszerződés tárgyalásai folyamatban vannak.

Farkas András szaktárs az évi költségvetést és a zárszámadást terjesztette elő. Az ellenőrzőbizottság részéről Achim Vasile szaktárs tett jelentést, mely szerint a pénztárt rendben találta.

A jelentéshez hozzászóltak: Minksz József (Mediaș), Cătelina Virgil és Coroș Nicolae (Dicioșanmartin), Dobra Nicolae (Uioara), Pruneanu Gheorghe (Gyéres) és Bob Ioan (Marosvásárhely), akik ismertették az egyes helyi-csoportoknál uralkodó munkáviszonyokat.

A közgyűlés tudomásul vette az előterjesztett jelentéseket és megszavazta a vezetőség felmentését.

Atanasie Gherman munkügyi inspektor köszönetét fejezi ki a szíves meghívásért. Szívesen jött, — mondja — annál is inkább, mert ez a breasla egyike a legfontosabb szakmáknak. A közgyűlésen elhangzott nehézségek fennállanak, de ha a munkásság összetartva, minél nagyobb számban tömörül a breaslákban, úgy ha még nem is tűnnek el teljesen, de mindenesetre csökkenni fognak az akadályok. A maga részéről igéri, hogy mint a múltban, úgy a jövőben is minden igazságos ügyet támogatni fog.

A közgyűlés Serbu szaktársat választotta meg korelnöknek, aki a szövetség nevében üdvözi a közgyűlést. Majd rámutat a szakmai szervezet fontosságára. Kéri a közgyűlés tagjait, hogy minden erejükkel törekedjenek arra, hogy a munkásság megértse az idők szavát és saját érdekében erősítsék a szakmai szervezeteket.

A közgyűlés az új vezetőségbe a következő szaktársakat választotta meg: Lindner Dezső elnök, Dobra Nicolae alelnök, Bogorin Ioan titkár, Farkas András pénztárnok, Munteanu Augustin, Pruneanu Gheorghe, Coroș Nicolae, Minksz József és Izdrailă Ilie vezetőségi tagok, Hișu Teodor, Klímen Matei, Varga József, Bob Ioan és Fodor Dezső vezetőségi póttagok, Bibu Viorel, Achim Vasile és Cătelina Virgil ellenőrzőbizottsági tagok.

A közgyűlés elhatározta egy 1 lejes különjárulék bevezetését, amelyet a propaganda élénkebb tételére fognak fordítani.

Az elnök szaktárs javaslatára a közgyűlés hódoló táviratot küld Öfelsége II. Károly királynak, továbbá Ralea Mihály munkügyi miniszternek és Pap Dániel tartományi helytartónak.

Mediaș

A mediași vasasok április hó 1-én jól sikerült szervező gyűlést tartottak, amelyen mintegy 600 munkás vett részt. A gyűlést Minksz József szaktárs nyitotta meg és egyben részletes beszámolót tartott a „Westen“-gyár igazgatóságával folytatott bértárgyalásokról. A tárgyalások 20 százalékos béremelést eredményeztek és ezenkívül a munkafeltételek is rendezést nyertek.

A szövetség részéről Serbu titkár szaktárs vett részt a gyűlésen. Felszólalásában kimerítő ismerletést nyújtott a munkásság gazdasági helyzetéről. Végül a szakmai szervezet erőteljes kiépítésére hívta fel a jelenlévő munkásságot.

Fodor Dezső szaktárs a bértárgyalások során ismertült nehézségekre mutatott rá. Szolidaritásra és kitartó munkára van szükség, hogy a munkásság helyzetének jobbátételét elérhesse. A gyűlés igen lelkes hangulatban ért véget.

K Ü L Ö N F É L É K

Azbesztruha

A háború óta erőteljes tudományos kutatómunka folyik az azbeszt tulajdonságainak tökéletes felhasználására, elsősorban a szövetanyag tűzállóvá tételére. Új gyártáseljárásokat találtak fel, amelyeknél a rostok előkészítését és szövését lényegesen megjavították. Ezeknél erősen csökkentették a beszótt fagyaportrostok százalékos arányát és létrehoztak egy azbesztszövetet, amely finom, hajlékony, testhez simuló, amellet erős és éghetetlen.

A tökéletesítés következtében egész sereg lényegesen javított tűzálló használati tárgy került piacra. Az ipar ma már tűzálló ruhadarabokat szállít, kesztyűket kötényeket, amelyek az olvasztókályhákbanál dolgozó munkásokat jól védik az égés veszedelemétől. Készítenek könnyű tűzvédő és ernyőkészülékeket, olyanokat, amelyek a tűz sziporkázását és a szertepülő szikrákat teszik ártalmatlanná. Ezeket a hegesztőmunkások jól használhatják. Gyártanak könnyű és nehéz azbeszt-öltönyöket.

Életmentő ruha

A nehéz azbesztöltöny két azbesztrétegből készül és különösen a külső erős és tartós. A két réteg között puha, hajlékony azbeszttel teljesen beburkolt cipő tartozik. A kézre súlyos, páncélozott azbesztkesztyűt huznak. Az azbesztszak szerkezete azért érdekes, mert bár a fejét tökéletesen védi, alóla, illetve rajta keresztül viselőjének jól kell látnia mindent, ami körülötte történik. A sisak koronája kemény, ütés- és tűzszilárd, amellet csillámból készült kettős ablaka van. A két csillám-tábla között légréteg tartja távol a szemtől a

hőseget. Az ilyen védőöltözeti ember még a legnagyobb tűzben is jól végezheti a mentőmunkákat.

A ruha kétpercnyi időtartamra teljesen megvédi használóját az égéstől. Életmentés esetén ez az idő kisebb kockázattal meg is hosszabbítható. Az öltözet súlya 23 kilogramm és 40 másodperc alatt még a gyakorlatlan ember is magára öltetheti.

Azbesztfüggöny

Hajókon gyakran használják az új azbesztfüggőnyt. Nagy utasszállító hajókon megfigyelték, hogy tűz esetén minden folyosó, lég- vagy fényakna veszélyes tüzcuccává válik. Már eddig is alkalmaztak egyes hajókon tűzzáró ajtókat. A most használatba vett azbesztfüggönyök, amelyek védetlen helyiségek elválasztására, kabinfalaknak tűzbiztosítására és átjáróutak védelmére szolgálnak, nagyban fokozzák az utasok életbiztonságát.

Románia villanyáramfogyasztása. A legújabb adatok szerint, Románia 15.373 községe és városa közül 565 van ellátva villanyárammal. Ezeknek a városoknak, illetőleg községeknek lakossága 4.426.000. A Romániában működő villamosüzemek közül 224 közüzem, 282 ipari áramfejlesztő üzem és 62 a CFR-tulajdonát képező villamosüzem.

Amerikai mozdonyok. Különös statisztikát készítettek a közelmúltban az északamerikai Egyesült-Államokban. A statisztika a mozdonyok életkorával foglalkozik. Az adatokból kiderül, hogy az Egyesült-Államokban 51.425 mozdony van és ezeknek átlagos életkora 20,7 esztendő. A legöregebb mozdony 1868-ból származik, tehát jelenleg már több mint 70 esztendő. A mozdonyok 53 százaléka legalább 21 éve fut az amerikai kontinensen. Mérnöki becslések szerint egy új mozdony átlagosan 138.000 kilométeres ut befutására képes. Ezután már rendszerint javításra van szükség.

Honnan származik a kacsca? A kacsát mindenki ismeri, nemcsak azt, amelyik sülve, salátával olyan izletes, hanem azt is, amelyik a napilapok hasábjain lát sokszor napvilágot. Állítólag a belgákat illeti ez utóbbi feltalálásának dicsősége. A belga tudományos akadémia 1851.-i évkönyvében olvasható a kacsákról írt falánkságáról szóló történet: Husz kacsát szedtek össze, egyet leöltek közülük és odadozták a többieknek, akik haladéktalanul felfalták. Így sorba leölték őket és a maradék szárnyasok mindig megették az áldozatokat, amíg az utolsó felfalta az utolsóelőtti is és ezzel a huszadik kacsca végül kannibálja lett mind a tizenkilenc társának. Ez a történet bejárta egész Európát és amire Amerikából visszatért, mint „amerikai történet“, már úgy hangzott, hogy egy kacsca 10 perc alatt fogyasztotta el ilymódon 19 szerencsétlen társát. Állítólag ennek a hihetetlen történetnek nyomán nevezik azóta is az újságok nem nagyon valószínű közleményeit — kacsáknak.

Halottaink

Sajnálattal közöljük alant az utóbbi hónapokban elhalt szaktársaink neveit, kiknek hozzátartozói a következő segélyekben részesültek:

Ilie Nicolae	Hunedoara	Lei 4000
Malea Moise	"	" 5000
Sasalovici Mihai	"	" 5000
Malea Iosif	"	" 3000
Marcu Francisc	"	" 2000
Văd. Iui Sasalovici Mihai	"	" 1200
Heffner Nicolae	"	" 1200
Özv. Lucaciu PPéterné	"	" 1200
Homona Ștefan	Reșița	" 5000
Rosen Ferdinand	"	" 450
Moga Constantin	"	" 3000
Spitz Ioan	"	" 4000
Klímek Ioan	"	" 5000
Echsmann Bernhard	"	" 5000
Schwartz Adolf	"	" 2000
Olasutean Nicolae	Cluj	" 5000
Méhész István	"	" 5000
Popovici Vasile	"	" 5000
Csap Károly	"	" 5000
Orban Iosif	"	" 3000
Pentz Iosif	Bocșa-Română	" 2000
Hlina Gheorghe	Bocșa-Montană	" 4000
Moskovits Jacob	Lupeni	" 4000
Brusinszky Adolf	"	" 5000
Suta Ioachim	"	" 4000
Karda Dániel	"	" 4000
Krempeltz Francisc	Zărnești	" 3000

Elhalt szaktársaink nevét kegyelettel őrzi meg a szervezett vasmunkásság összessége.